

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunfullmäktige

Datum:
2025-08-22

Diarienummer:
KSN-2024-03204

Handläggare:
Carl Öhman, Nina Klinge-Nygård, Ida Bylund Lindman

Ny policy för samverkan med aktörer i civilsamhället

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

1. **att** upphäva Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet antagen av kommunfullmäktige 1 mars 2021 §48,
2. **att** upphäva Lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun 2018–2023 antagen av kommunfullmäktige 28 maj 2018 §110, samt
3. **att** anta Policy för samverkan med aktörer i civilsamhället.

Ärendet

Den 27 maj 2013 (§147) antog kommunfullmäktige Lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun. Överenskommelsen består av en gemensam vision, principer som ska skapa goda förutsättningar för samverkan och åtaganden som aktiverar kommunen respektive föreningslivet. För kommunens del har dessa åtaganden konkretiserats ytterligare i en handlingsplan. Parallellt finns också en policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet.

Den lokala överenskommelsen betraktas enligt kommunens styrlogik som ett program och ska revideras vart femte år. Överenskommelsen reviderades senast år 2018 och beslutades av kommunfullmäktige den 28 maj 2018 (§110). Inför den planerade revideringen år 2023 genomfördes en utvärdering av arbetet utifrån tillkommande uppdrag från kommunstyrelsen 16 september 2020 (§217). Slutsatserna var att befintlig styrning inte gav förutsättningar för att uppnå målet om god samverkan. Kommunens styrning med parallella styrdokument försvårade enhetligt agerande inom kommunen gentemot föreningslivet. För att bättre nå målet om god samverkan och enhetlig styrning föreslås en ny policy där all styrning för samverkan samlas.

Förslaget innebär att den lokala överenskommelsen och nu gällande policy för samverkan hävs. Dessa ersätts av en ny policy som inkluderar stora delar av den styrning som tidigare fanns i dessa dokument. Detta förväntas harmonisera kommunens styrning samt förenkla och förtydliga arbetet kring samverkan.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret tillsammans med kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen, arbetsmarknadsförvaltningen, socialförvaltningen, vård- och omsorgsförvaltningen, stadsbyggnadsförvaltningen samt Uppsala kommun arenor och fastigheter och Uppsalahem.

Ärendet har också beretts i samverkan med civilsamhällets samordnare, ibland kallad LÖK-samordnare, och föreningslivets representationsgrupp. Representationsgruppen består främst av paraplyföreningar som tillsammans representerar en bredd av sakfrågor inom civilsamhället.

Dialoger med civilsamhället har genomförts för att ge möjlighet för alla aktörer att komma med inspel. Under sommaren 2024 skickades ett utkast av reviderad policy ut till civilsamhället och publicerades på uppsala.se för att samla in ytterligare synpunkter. Sammanställning av dessa synpunkter återfinns i bilaga 2.

Samtliga nämnder och helägda bolag har haft möjlighet att yttra sig. Sammanställning av synpunkter och eventuella åtgärder utifrån dessa återfinns i bilaga 3.

Ärendet har behandlats på kommunstyrelsens arbetsutskott den 10 juni och på kommunstyrelsen den 18 juni. Se bifogade protokollsutdrag.

Föredragning

Den lokala överenskommelsen i Uppsala är ett dokument som anger en gemensam vision, gemensamma principer för samverkan och åtaganden för såväl kommunen som föreningslivet. De styrande delarna i överenskommelsen kompletteras av nuvarande policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet.

Kommunen har som regel försökt utgå från den lokala överenskommelsens principer när den samverkat med aktörer i civilsamhället. Det har saknats ett enhetligt sätt inom kommunen att samverka med samordnaren och representationsgruppen. Olika parter har haft olika förväntningar på lokala överenskommelsen.

Genom att flytta över viktiga principer från överenskommelsen till den nya policyn samlas alla styrande principer i ett dokument. Även syftet att främja god samverkan är omhändertaget i den nya policyn. Några av de åtaganden som finns med i överenskommelsen har varit lämpliga att formulera om till principer. På så sätt samlas styrningen gällande samverkan med civilsamhället och ger bättre möjligheter för kommunen att arbeta enhetligt. Det blir även enklare för civilsamhället att läsa sig till hur arbetet ska gå till. I detta arbete har civilsamhällets önskemål om principernas formuleringar via representationsgruppen varit ledande.

Det kommer också bli enklare för kommunorganisationen att skapa en tydlig, likvärdig och transparent struktur för samverkan som omsätter principerna i policyn. Arbetet med strukturen för samverkan pågår parallellt med framtagandet av policyn.

Genom föreslagen ny policy får samtliga nämnder och bolag ett tydligare uppdrag att erbjuda dialoger med civilsamhället dit samtliga föreningar som känner sig berörda kan komma. Då får alla föreningar mer jämlika möjligheter till deltagande och inflytande samtidigt som kommunen agerar mer enhetligt. Roller och ansvar förväntas därför bli tydligare i och med den nya policyn.

Ny policy för samverkan med aktörer i civilsamhället förtydligar principerna från överenskommelsen och uttalar ett kommunövergripande förhållningssätt för all samverkan med civilsamhället och är styrande för samtliga nämnder och bolag.

Barnkonsekvensanalys och klimatkonsekvensanalys bedöms inte vara relevanta i detta ärende.

Ekonomiska konsekvenser

Styrdokumentet implementeras inom befintlig budgetram för de berörda nämnderna och bolagen.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 22 augusti 2025
- Bilaga 1, Policy för samverkan med aktörer i civilsamhället
- Bilaga 2, Synpunktsredogörelse civilsamhället
- Bilaga 3, Remissredogörelse nämnder och helägda bolag
- Protokollsutdrag kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-06-10
- Protokollsutdrag kommunstyrelsen 2025-06-18

Kommunledningskontoret

Birgitta Pettersson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
biträdande stadsdirektör

Normerande styrdokument

Beslutsfattare:
Kommunfullmäktige

Dokumentansvarig:
Kommunstyrelsen

Senast ändrat:
2025-05-12

Diarienummer:
KSN-2024-03204

Policy för samverkan med aktörer i civilsamhället

Policy

Riktlinje

Rutin

Vägledning

Innehåll

Inledning	3
Syfte.....	3
Omfattning	3
Principer för god samverkan mellan aktörer i civilsamhället och Uppsala kommun.....	4
Principen om kommunikation och delaktighet.....	4
Principen om samhällsutveckling	4
Principen om självständighet	4
Principen om mångfald och mänskliga rättigheter	5
Kriterier för samverkan med civilsamhället	5
Definitioner och begrepp	6
Lagbestämmelser och krav	7
Associationsrätt	7
Ansvar och spridning	7
Uppföljning	8
Relaterade dokument.....	8

Inledning

Uppsala kommun ser aktörer i civilsamhället som viktiga för ett välfungerande samhälle. Kommunen vill genom ett antal principer uppmuntra till engagemang, delaktighet och samverkan för att gemensamt stärka demokrati och goda levnadsförhållanden för kommunens invånare.

Uppsala kommuns samverkan med civilsamhället ska förstärka och komplettera den verksamhet som kommunen bedriver. Samverkan sker även för att prova nya verksamheter, utveckla nya metoder i redan etablerade verksamheter, eller stimulera till nyskapande lösningar. Kommunen ska även stötta och ta vara på de olika roller som civilsamhället har.

Aktörer i civilsamhället har många olika roller som stärker samhällsutvecklingen. Dessa roller innebär bland annat att vara:

- En röstbärare av olika gruppers behov, värderingar och intressen.
- En granskare av kommunens arbete.
- En mötesplats för människor där tillit skapas, kunskap sprids och möjlighet finns att diskutera och bilda opinion, en förutsättning för en fungerande demokrati.
- En servicegivare, där organisationer ger sina medlemmar eller invånare i allmänhet service utan att ta emot full ersättning, ofta genom ideellt arbete.
- En innovatör, genom att aktörer identifierar behov och tillhandahåller olika lösningar på samhällsutmaningar.

Det finns en stor variation i hur samverkan mellan Uppsala kommun och civilsamhället sker. Det kan handla till exempel om informations- eller kunskapsutbyte, idéburet offentligt partnerskap (IOP), finansiellt bidrag till en specifik verksamhet eller dialogpartner kring verksamhetsutveckling.

Uppsala kommuns samverkan med aktörer i civilsamhället sker inom de ramar som styr kommunens uppdrag. Dessa ramar sätts främst i kommunallagen, men även annan lagstiftning. Samverkan ska följa den inriktning som Uppsala kommun fastställt i Mål och budget, planer och program. Till det kommer Uppsala kommuns policyer och riktlinjer. Ramar för föreningsbidrag beskrivs i annat närliggande styrdokument, liksom ramar för idéburet offentligt partnerskap (IOP).

Syfte

Syftet med policyn är att ange ett för Uppsala kommunkoncern gemensamt förhållningssätt för samverkan mellan Uppsala kommunkoncern och aktörer i civilsamhället. På så sätt ökar möjligheterna till god samverkan.

Omfattning

Policyn gäller alla kommunens nämnder och bolagsstyrelser, och omfattar all samverkan som sker mellan Uppsala kommun och aktörer inom civilsamhället.

Policy för samverkan med civilsamhället kompletteras med kommunövergripande riktlinjer, samt vid behov nämnd- eller bolagsspecifik styrning.

Vägledning, rutiner och anvisningar (instruktioner) kan komplettera ovan styrdokument.

Principer för god samverkan mellan aktörer i civilsamhället och Uppsala kommun

För att uppnå god samverkan har följande principer formulerats i samverkan med civilsamhället. Dessa principer ska vägleda hur kommunen ska förhålla sig till aktörer i civilsamhället. Samverkan sker alltid utifrån att kommunen och civilsamhället agerar utifrån sina egna specifika roller, uppdrag och identiteter.

Principen om kommunikation och delaktighet

Civilsamhällets möjligheter att bidra till kommunens utveckling bygger på kommunikation och delaktighet.

Det ska vara enkelt för civilsamhället att komma i kontakt med kommunens alla delar, och att få information. Alla nämnder och kommunala bolag ska följa de riktlinjer för dialog som finns i sin kommunikation rörande samverkan. Dialoger ska hållas regelbundet och civilsamhället ska ges möjlighet att påverka agendan för dessa.

Kommunen ska sträva efter att erbjuda tidig dialog med aktörer i de frågor där civilsamhället påverkas. Det kan till exempel röra sig om att kommunen planerar att påbörja verksamhet inom ett geografiskt område där aktörer ägnar sig åt liknande verksamhet, förändrade förutsättningar kring lokaler inom det kommunala beståndet, utformandet av styrdokument, eller att investeringar görs inom ett verksamhetsområde eller geografiskt område där aktörer har intressen.

Principen om samhällsutveckling

Civilsamhället är en viktig partner för att hantera gemensamma samhällsutmaningar. Förutsättningar och former för samverkan kring dessa identifieras genom dialog.

Kommunen och civilsamhället ska tillsammans främja ett hållbart samhälle, i staden, i tätorterna och på landsbygderna.

Dialoger ska vara öppna för samtliga civilsamhällesaktörer som känner sig berörda och vid behov ska även andra relevanta aktörer bjudas in, exempelvis universiteten, andra myndigheter eller näringslivet.

Principen om självständighet

Kommunen ska sträva efter att underlätta aktörernas självständighet. Aktörerna ska kunna vara både samarbetspart och kritiskt granskande utan att riskera att uteslutas från samverkan eller stöd.

För att säkerställa civilsamhällets självständighet ska kommunen sträva efter långsiktighet när det gäller beslut, finansiering och andra förutsättningar som påverkar aktörer i civilsamhället. Långsiktigheten måste dock balanseras mot utrymme för flexibilitet, nyskapande och utifrån kommunens ekonomiska möjligheter.

Civilsamhället formulerar självständigt kvalitetskriterierna för sin verksamhet. När aktörer åtar sig att utföra uppdrag, via upphandling, är det kommunen som avgör vilka krav på kvalitet som gäller.

Kommunen ska inte ta över verksamhet som drivs av aktörer inom civilsamhället eller starta konkurrerande verksamhet. Undantag kan göras om övertagandet görs i samförstånd med berörd aktör eller om förändringar skett i lag eller kommunal styrning. En förändring av kommunal styrning kan ha sin grund i att verksamheten uppvisar allvarliga brister, till exempel brister i efterlevnad av kriterier för samverkan, och det är motiverat ur ett allmänintresse.

Principen om mångfald och mänskliga rättigheter

I samverkan med aktörer ska Uppsala kommun skapa en samhällsgemenskap med mångfald, ökad inkludering och integration som grund. Denna samverkan ska också främja mänskliga rättigheter, tillgänglighet och delaktighet samt motarbeta diskriminering och rasism.

Kriterier för samverkan med civilsamhället

När samverkan sker mellan civilsamhället och Uppsala kommun, ska följande kriterier vara uppfyllda:

- Uppsala kommun och aktören ska vara överens om ändamål och former för samverkan.
- Den samverkan som sker ska gagna invånarna i Uppsala kommun och bidra till kommunfullmäktiges och nämnders fastställda ambitioner.
- Aktören ska följa gällande lagstiftning.
- Aktören ska bedriva verksamhet utifrån demokratiska principer och arbetsformer, och får inte motarbeta det demokratiska styrelseskicket.
- Samverkan ska inte ske med en aktör om aktören, eller en företrädare för aktören som agerar inom ramen för aktörens verksamhet
 - utövar våld, tvång eller hot mot en person eller på annat sätt kränker en persons grundläggande fri- och rättigheter,
 - diskriminerar personer eller grupper av personer eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde,
 - försvarar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i de två föregående punkterna

Samverkan kan dock ske om det finns särskilda skäl. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas om

- aktören har tagit avstånd från agerandet,
- aktören har vidtagit adekvata åtgärder för att säkerställa att agerandet inte upprepas,
- det är fråga om ett enstaka agerande, och
- agerandet ligger långt tillbaka i tiden.

Definitioner och begrepp

Association: En sammanslutning som har medlemmar eller delägare. Sammanslutningen kan vara organiserad i olika associationsformer och omfattas av det juridiska området associationsrätten.

Aktörer i civilsamhället: En aktör i civilsamhället kan vara en ideell förening, socialt företag, trossamfund, stiftelse, ekonomisk förening samt andra ideellt engagerade. Dessa aktörer har någon form av oegennyttigt eller allmännyttigt uppdrag eller syfte, utan att vara statliga eller kommunala. Aktörer i civilsamhället är inte privatpersoner, informella nätverk eller tillfälliga sammanslutningar.

Civilsamhället: En arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen.

Dialog: avser en strukturerad möjlighet för två eller flera parter att i realtid utbyta information med varandra. Formen för informationsutbytet kan vara en fysisk, digital eller hybriddialog. Formen innebär en möjlighet för deltagarna att resonera, ställa frågor och bygga på andras inspel.

Ekonomisk förening: Enligt svensk rätt är ekonomiska föreningar civilrättsliga associationer. Medlem i ekonomisk förening har ekonomisk nytta av verksamheten. En ekonomisk förening ska vara öppen för alla som uppfyller villkoren i stadgarna för medlemskap. Föreningar ska bygga på demokrati och ansvarstagande.

Förening: En förening, vilket är detsamma som ideell förening, är enligt praxis en organiserad form av civilsamhället och en oregrerad associationsform. Föreningen ska vara demokratiskt uppbyggd. Detta innebär att årsmötet är det högst beslutande organet som väljer en styrelse som leder arbetet mellan föreningsstämmorna. En annan central princip är att föreningen ska vara öppen. Personer som delar föreningens intresse ska ha möjlighet att bli medlem, delta i och påverka föreningens verksamhet.

Kommunikation: innebär strukturerat informationsutbyte mellan två eller flera parter. Det kan innebära dialog men även remissförfarande, enkätundersökningar och andra former där kommunikationen inte utförs i realtid.

Sociala företag: Sociala företag är företag som har som mål att skapa samhällsnytta. Företagsverksamheten är ett verktyg för att skapa den avsedda samhällsnyttan. Eventuellt överskott återinvesteras i företaget eller liknande verksamhet. Sociala företag kan ha olika associationsformer såsom ekonomisk förening, aktiebolag med begränsad vinstutdelning, ideell förening eller stiftelse.

Stiftelse: En stiftelse har till skillnad från föreningar och bolag varken medlemmar eller ägare. Stiftelsen förvaltar en ekonomisk förmögenhet, som en eller flera fysiska eller juridiska personer (stiftare) har avsatt för ett särskilt ändamål, vilket ska vara över en längre tid. En stiftelse förhåller sig vanligen till associationsrätten, men är egentligen inte en associationsform.

Trossamfund: Ett trossamfund behöver ej vara registrerat för att kunna verka som trossamfund, och behöver inte verka som en juridisk person. De trossamfund som väljer att registreras följer de särskilda föreskrifter som finns enligt Lag om trossamfund. Trossamfund kan därmed vara både en juridisk person och i detta ha olika associationsformer, men också vara en icke juridisk person.

Lagbestämmelser och krav

Den samverkan som sker ska följa och ligga inom den kommunala kompetensen som anges i kommunallagen med särskilt fokus på kapitel 2, paragraf 1, 2, 3, 7 och 8.

- Kommunal kompetens. Kommuner får själva ha hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller deras medlemmar och som inte ska handhas enbart av staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan.
- Kommuner får genomföra åtgärder för att allmänt främja näringslivet i kommunen, men får inte lämna ett individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare med undantag av kommunala befogenhetslagen eller om det finns synnerliga skäl för det.
- Den insats kommunen gör ska stå i rimligt förhållande till det intresse och den nytta som kommunens och dess medlemmar har av åtgärden.
- Kommuner ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Detta betyder att aktörer av samma typ ska ges samma förutsättningar/möjligheter till finansiering. Samt att föreningen som får stöd ska tillhandahålla samma service till eller är tillgänglig för samtliga kommunmedlemmar som kan omfattas/ha nytta av den understödda verksamheten.

Lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter ger kommunen visst utrymme att vidta åtgärder eller stödja verksamhet som går utöver den allmänna kompetensen i kommunallagen. Detta kan handla om stöd till ungdomsorganisationer, stöd till boende, och uppförande och drift av turistanläggningar.

Associationsrätt

Uppsala kommun ska följa gällande associationsrätt. Vilka specifika krav som kan ställas på en aktör när en samverkan inleds med Uppsala kommun är beroende på vilken associationsform aktören har.

Ansvar och spridning

Kommunfullmäktige: Beslutar om Policy för samverkan med aktörer i civilsamhället.

Kommunstyrelsen: Samordnar och stödjer kommunkoncernens samverkan med civilsamhället i enlighet med lagd policy. Ansvarar för kommunikation och implementering samt uppföljning av policyn.

Nämnder och bolagsstyrelser: Svarar för att samverkan med civilsamhället följer de principer och kriterier som policyn fastställer. Vid behov tar nämnder och bolag fram vägledningar och rutiner för att mer konkret beskriva hur arbetet ska utföras inom respektive organisatorisk enhet.

Chefer och arbetsledare: Ansvarar för att vägledning och rutiner följer kommunövergripande styrdokument. Arbetar för att samordning sker där det är relevant med andra förvaltningar. Ansvarar för att styrdokumentets innehåll är känt och används bland medarbetarna.

Alla förtroendevalda och medarbetare: Har ett ansvar att följa fastställda styrdokument kopplade till samverkan med civilsamhället.

Uppföljning

Kommunstyrelsen ska årligen följa upp hur nämnder och bolagsstyrelser lever upp till de principer och kriterier som finns i policyn. Uppföljningen ska tas fram i samverkan med civilsamhället och kommunen ska tillgängliggöra resultatet för civilsamhället.

Relaterade dokument

- Riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till det fria kulturlivet
- Riktlinje för idéburet partnerskap (IOP)
- Riktlinje för dialog med de som bor och verkar i Uppsala kommun

Kommunledningskontoret
Rapport

Datum:
2024-12-20

Diarienummer:
KSN-2024-03204

Handläggare:
Nina Klinge-Nygård, Carl Öhman

Sammanställning av inkomna synpunkter gällande utkast på policy för samverkan med aktörer i civilsamhället

Innehåll

Synpunktsredogörelse	3
Synpunkter från dialogmöten hösten 2023 och våren 2024.....	3
Följande föreningar har inkommit med synpunkter på policyutkastet	4
Synpunkter som har lett till ändringar	4
Synpunkter som inte har lett till ändringar	5
Synpunkter av vikt som inte har lett till ändringar	5

Synpunktsredogörelse

Denna rapport sammanfattar inkomna synpunkter från civilsamhällesaktörer gällande förslag till ny policy för samverkan med aktörer i civilsamhället.

I arbetet med framtagandet av ny policy har dialoger genomförts. I november 2023 höll kommunen dialogmöte med civilsamhället vid tre tillfällen. Cirka 70 unika organisationer anmälde sig till dessa dialogtillfällen. Där diskuterades strukturen för samverkan, det vill säga under vilka former och i vilka konstellationer civilsamhället önskar möta kommunen. På begäran har kommunledningskontoret träffat sex organisationer för enskilt möte.

I juni 2024 hölls två dialogmöten för att diskutera policyutkastet. Cirka 60 organisationer deltog på dessa möten.

Under sommaren 2024 bjöds civilsamhället in att skriftligt inkomma med synpunkter på policyutkastet. Synpunkter gick att lämna från 20 juni till 6 september.

Synpunkter från dialogmöten hösten 2023 och våren 2024

Under dialogerna som hölls fick kommunen till sig en mängd kommentarer och reflektioner från föreningar. Dessa har på olika sätt och i olika utsträckning bidragit till eller varit vägledande i utformningen av det policyutkast som under sommaren skickades ut för att lämnas synpunkter på. Dessa kommentarer och reflektioner sammanfattas nedan:

- bra att samordna dialogen mellan kommun och civilsamhälle med en övergripande strategisk grupp, samverkansforum, som också kan vara ett forum för lärande
- små föreningar behöver mera stöd för att kunna delta i dialoger och möten
- en samordnare av föreningslivet som kan bevaka våra intressen behövs
- kommunen ska vara komplement till föreningslivet och träda in när det kniper
- bjud in föreningslivet tidigt till olika processer
- rättighetsfrågorna saknas, olika målgrupper och deras förutsättningar, liksom mänskliga rättigheter som grundidé
- en informationsplattform behövs för att nå ut till hela civilsamhället
- tydliga och enkla kontaktvägar till kommunen behövs
- använd en lättare terminologi och tydlighet i policyn och visa inte bara modeller, visa att detta fungerar i verkligheten (upp till bevis)
- en handlingsplan för implementeringen av policyn önskas
- bra att införa återrapportering av hur policyn efterlevs
- policyn är ett steg i rätt riktning och den är skarpare än lokala överenskommelsen.

Följande föreningar har inkommit med synpunkter på policyutkastet

Arbetarnas bildningsförbund (ABF) i Uppsala län

Autism Uppsala län

Baha'i-samfundet i Uppsala

Cykelfrämjandet Uppsala (CFU)

Funktionsrätt Uppsala kommun (med stöd av FUB Uppsala Knivsta)

Fyrisgården

NybyVision

Röda Korset Uppsala

ULVIS Unga Lär Vuxna Internet på eget Språk

Vattholma i Samverkan

Representationsgruppen, som består av:

Funktionsrätt Uppsala kommun

Hela Sverige ska leva Uppsala län

RF-SISU Uppland

Samarbetsorganisationen för Invandrarföreningar i Uppsala (SIU)

SKOOPi

Uppsala kristna råd

Uppsala Stadsmission

Uppsala Läns Bildningsförbund

Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd

Synpunkter som har lett till ändringar

1. Texten har förkortats för att bli mer lättläst och mindre repetitiv.
2. Definitionerna av *aktörer i civilsamhället*, *civilsamhället* och *dialog* har setts över för att bli tydligare och tillgodose några av de förslag som kommit in, exempelvis att dialoger ska kunna vara hybridmöten.
3. Beskrivningen av civilsamhällets roller har kompletterats med dess förmåga att skapa tillit och sprida kunskap.
4. I avsnittet om uppföljning har ändring gjorts till årlig uppföljning och att tydligare ange att civilsamhället ska vara delaktigt i uppföljningen.
5. Principen om kommunikation och delaktighet har förkortats och hänvisar nu till vilken terminologi som ska vara gällande vid kommunikation och dialoger med civilsamhället. Det bidrar också till att omhänderta synpunkter kring osäkerhet om hur kommunen ska agera som en enhetlig organisation.

Synpunkter som inte har lett till ändringar

Inkomna synpunkter som inte lett till någon förändring i policyn kan kategoriseras i följande områden:

1. Synpunkter som uttrycker uppskattning av förslaget till policy.
2. Synpunkter som innebär att en förändring skulle frånta kommunen dess rådighet kring kommunalt angelägna frågor.
3. Synpunkter som rör styrning som regleras i andra styrdokument, exempelvis idéburet offentligt partnerskap eller utformning av föreningsbidrag.
4. Synpunkter som innebär mer beskrivande text men inte medför tydligare styrning, exempelvis beskrivningar om civilsamhällets värde
5. Synpunkter eller förslag som rör kommunens organisatoriska styrning.
6. Synpunkter som inte rör policyns formuleringar eller syfte som styrdokument. Exempel på detta är frågor eller synpunkter om struktur och implementering av policyn.

Synpunkter av vikt som inte har lett till ändringar

Flera föreningar har lyft fram vikten av att policyn implementeras enhetligt av kommunens samtliga nämnder och bolag.

Många frågor har lyfts kring hur strukturen ska se ut då den inte beskrivs i policyn.

Många synpunkter rör vikten av att kommunen tar hänsyn till civilsamhällets olika förutsättningar att delta i olika forum. Policyn har i viss mån omhändertagit sådana synpunkter men kan inte omhänderta samtliga sådana kommentarer då de också handlar om hur policyn implementeras. Ett arbete med att upprätta strukturer som stödjer policyns intentioner tillsammans med implementering och spridning kommer att påbörjas. I det arbetet kommer dessa synpunkter beaktas.

Kommunledningskontoret
Rapport

Datum:
2025-05-12

Diarienummer:
KSN-2024-03204

Handläggare:
Nina Klinge-Nygård, Carl Öhman

Remissredogörelse gällande utkast på policy för samverkan med aktörer i civilsamhället

Innehåll

Remissredogörelse	3
Följande nämnder och helägda bolag har inkommit med yttrande på policyutkastet3	
Synpunkter som har lett till ändringar	3
Synpunkter gällande omfattning.....	3
Synpunkter kring kommunens rådighet och övertagande av verksamheter	4
Synpunkter på formuleringar om verksamhet och lag	4
Synpunkter som inte har lett till ändringar	4
Synpunkter kring undantag för uteslutningsgrunder för samverkan	4
Synpunkter kring bedömning av kvalitet	4

Remissredogörelse

Denna rapport sammanfattar inkomna synpunkter från Uppsala kommuns nämnder och helägda bolag gällande förslag till ny policy för samverkan med aktörer i civilsamhället.

Synpunkter gick att lämna från 5 februari till 30 april 2025.

Följande nämnder och helägda bolag har inkommit med yttrande på policyutkastet

Arbetsmarknadsnämnden

Gatu- och samhällsmiljönämnden

Idrotts- och fritidsnämnden

Kulturnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Namngivningsnämnden

Omsorgsnämnden

Plan- och byggnadsnämnden

Räddningsnämnden

Socialnämnden

Utbildningsnämnden

Äldrenämnden

Uppsala kommun arenor och fastigheter AB

Uppsala Parkering AB

Uppsala Vatten och Avfall AB

Följande nämnder och bolag har avstått från att yttra sig: Valnämnden; Skolfastigheter AB; Uppsalahem AB och Uppsala Konsert & Kongress AB. Övriga nämnder och helägda bolag har inte inkommit med yttranden.

Synpunkter som har lett till ändringar

Synpunkter gällande omfattning

Bolagsspecifik styrning saknades i remissversionen men har lagts till under rubriken "Omfattning".

Synpunkter kring kommunens rådighet och övertagande av verksamheter

Flera synpunkter har lyft fram ett önskemål om förtydligande avseende remissversionens formulering gällande övertagande eller startande av konkurrerande verksamhet under principen om självständighet. Remissversionens formulering tolkas som att kommunen begränsar sin egen rådighet eller rätt att agera utifrån sin demokratiska skyldighet som organisation.

Mot bakgrund av dessa synpunkter har stycket i policyn förtydligats med tillägget: En förändring av kommunal styrning kan ha sin grund i att verksamheten uppvisar allvarliga brister, till exempel brister i efterlevnad av kriterier för samverkan, och det är motiverat ur ett allmänintresse.

Synpunkter på formuleringar om verksamhet och lag

Under kriterier för samverkan har synpunkter inkommit som gäller att aktörers hela verksamhet ska vara i enlighet med lag, samt att samverkan inte kan genomföras heller vid ekonomisk brottslighet. Formuleringen har därför förändrats för att det ska bli tydligare att samverkande aktörer ska följa lagstiftning vilket inkluderar ekonomisk brottslighet.

Synpunkter som inte har lett till ändringar

Inkomna synpunkter som inte lett till någon förändring i policyn kan kategoriseras i följande områden:

1. Tillstyrker policyn eller anser att den är relevant och ändamålsenlig
2. Synpunkter som rör redaktionella förändringar
3. Synpunkter kring undantag för uteslutningsgrunder för samverkan
4. Synpunkter kring bedömning av kvalitet.

Synpunkter kring undantag för uteslutningsgrunder för samverkan

Remissversionens formulering att samverkan kan ske om det finns särskilda skäl trots angivna uteslutningsgrunder ska inte tolkas som att samtliga fyra särskilda skäl måste vara uppfyllda för att samverkan ska kunna ske. En eventuell incident och påföljande hantering måste hanteras och bedömas individuellt och särskilt beakta de fyra punkterna för särskilda skäl, men de är av olika relevans beroende på typ av incident. Samverkan baserad på särskilda skäl ska tillämpas med försiktighet och i undantagsfall.

Synpunkter kring bedömning av kvalitet

Några synpunkter rör önskemål om förtydliganden av kommunens möjlighet att ställa kvalitetskrav under principen om självständighet. Dessa synpunkter gäller främst kvalitetskrav i relation till fördjupade samverkansarbeten såsom idéburna offentliga partnerskap (IOP) eller vid bidragsgivning. Remissversionens formuleringar lämnas orörda för att om samsyn kring en gemensam samhällsutmaning saknas, saknas även

förutsättningarna för ett IOP eller annan fördjupad samverkan. Kvalitetskrav i förhållande till bidragsgivning utgår från nämndernas eller bolagens ambitioner och dessa utgör grunden för bidragsanvisningar och riktlinjer eller kriterier som kompletterar policyn. Policyns formulering om att civilsamhället själv bedömer kriterierna för sin verksamhet innebär inte att kommunen inte kan ha sina egna kriterier utifrån sin verksamhet, till exempel vid bidragsgivning. Kompletterande styrning tas upp under stycket ”Omfattning” i policyn.

§ 162

Ny policy för samverkan med aktörer i civilsamhället

KSN-2024-03204

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen föreslå
kommunfullmäktige besluta

1. **att** upphäva Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet antagen av kommunfullmäktige 1 mars 2021 §48,
2. **att** upphäva Lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun 2018–2023 antagen av kommunfullmäktige 28 maj 2018 §110, samt
3. **att** anta Policy för samverkan med aktörer i civilsamhället.

Sammanfattning

Den 27 maj 2013 (§147) antog kommunfullmäktige Lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun. Överenskommelsen består av en gemensam vision, principer som ska skapa goda förutsättningar för samverkan och åtaganden som aktiverar kommunen respektive föreningslivet. För kommunens del har dessa åtaganden konkretiserats ytterligare i en handlingsplan. Parallellt finns också en policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet.

Den lokala överenskommelsen betraktas enligt kommunens styrlogik som ett program och ska revideras vart femte år. Överenskommelsen reviderades senast år 2018 och beslutades av kommunfullmäktige den 28 maj 2018 (§110). Inför den planerade revideringen år 2023 genomfördes en utvärdering av arbetet utifrån tillkommande uppdrag från kommunstyrelsen 16 september 2020 (§217). Slutsatserna var att befintlig styrning inte gav förutsättningar för att uppnå målet om god samverkan. Kommunens styrning med parallella styrdokument försvårade enhetligt agerande inom kommunen gentemot föreningslivet. För att bättre nå målet om god samverkan och enhetlig styrning föreslås en ny policy där all styrning för samverkan samlas.

Förslaget innebär att den lokala överenskommelsen och nu gällande policy för samverkan hävs. Dessa ersätts av en ny policy som inkluderar stora delar av den styrning som tidigare fanns i dessa dokument. Detta förväntas harmonisera

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2025-06-10

kommunens styrning samt förenkla och förtydliga arbetet kring samverkan.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 12 maj 2025
- Bilaga 1, Policy för samverkan med aktörer i civilsamhället
- Bilaga 2, Synpunktsredogörelse civilsamhället
- Bilaga 3, Remissredogörelse nämnder och helägda bolag

Beslutsgång

Ordföranden finner att arbetsutskottet bifaller föreliggande förslag.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen
ProtokollsutdragDatum:
2025-06-18

§ 208

Ny policy för samverkan med aktörer i civilsamhället

KSN-2024-03204

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** upphäva Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet antagen av kommunfullmäktige 1 mars 2021 §48,
2. **att** upphäva Lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun 2018–2023 antagen av kommunfullmäktige 28 maj 2018 §110, samt
3. **att** anta Policy för samverkan med aktörer i civilsamhället.

Sammanfattning

Den 27 maj 2013 (§147) antog kommunfullmäktige Lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun. Överenskommelsen består av en gemensam vision, principer som ska skapa goda förutsättningar för samverkan och åtaganden som aktiverar kommunen respektive föreningslivet. För kommunens del har dessa åtaganden konkretiserats ytterligare i en handlingsplan. Parallellt finns också en policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet.

Den lokala överenskommelsen betraktas enligt kommunens styrlogik som ett program och ska revideras vart femte år. Överenskommelsen reviderades senast år 2018 och beslutades av kommunfullmäktige den 28 maj 2018 (§110). Inför den planerade revideringen år 2023 genomfördes en utvärdering av arbetet utifrån tillkommande uppdrag från kommunstyrelsen 16 september 2020 (§217). Slutsatserna var att befintlig styrning inte gav förutsättningar för att uppnå målet om god samverkan. Kommunens styrning med parallella styrdokument försvårade enhetligt agerande inom kommunen gentemot föreningslivet. För att bättre nå målet om god samverkan och enhetlig styrning föreslås en ny policy där all styrning för samverkan samlas.

Förslaget innebär att den lokala överenskommelsen och nu gällande policy för samverkan hävs. Dessa ersätts av en ny policy som inkluderar stora delar av den styrning som tidigare fanns i dessa dokument. Detta förväntas harmonisera

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen
ProtokollsutdragDatum:
2025-06-18

kommunens styrning samt förenkla och förtydliga arbetet kring samverkan.

Beslutsunderlag

- Arbetsutskottets förslag 10 juni 2025 § 162
- Tjänsteskrivelse daterad 12 maj 2025
- Bilaga 1, Policy för samverkan med aktörer i civilsamhället
- Bilaga 2, Synpunktsredogörelse civilsamhället
- Bilaga 3, Remissredogörelse nämnder och helägda bolag

Beslutsgång

Ordföranden finner att kommunstyrelsen bifaller arbetsutskottets förslag.

Särskilda yttranden

Jennie Claesson (L) lämnar ett särskilt yttrande:

Civilsamhället är en grundbult i ett fritt och demokratiskt samhälle. För oss liberaler är det självklart att kommunen ska värna samverkan med ideella organisationer som stärker delaktighet, trygghet och sammanhållning. Det gäller inte minst för barn och ungas fritid, kvinnors organisering och föreningslivets betydelse för integration och jämlikhet.

Liberalerna står bakom policyn men vill betona vikten av att samverkan vilar på tydliga principer om ömsesidig respekt, rättssäkerhet och en värdegrund som bygger på demokrati, mänskliga rättigheter och individens frihet. Kommunens stöd ska inte gå till organisationer som motverkar dessa värden.

Jonas Segersam (KD) och Ehsan Nasari (C) lämnar ett särskilt yttrande:

Policyn säger inte så mycket om hur den praktiska samverkan med civilsamhället ska gå till. Det är viktigt att vi bygger vidare på det utvecklade samarbetet som funnits mellan kommunen och företrädare för civilsamhället i och med LÖK (lokal överenskommelse mellan Uppsala kommun och civilsamhället) som funnits under många år.

Vi behöver stärka denna samverkan och hitta nya former för den. Varje nämnd har ett särskilt ansvar när det gäller föreningar och organisationer man ger bidrag till. Men civilsamhället är så mycket mer, och det finns många delar som kommunen inte ger några bidrag till men som ändå är väldigt viktiga att samverka med. Det finns också behov av en övergripande samverkan på kommunstyrelsenivå vilken tidigare tillgodosetts exempelvis genom återkommande "LÖK-konferenser".

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande